

ЛЕКЦІЯ

з дисципліни „Історія держави і права зарубіжних країн”

**ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ЯК НАУКА ТА
НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА. РОЗВИТОК
ПЕРВІСНОГО СУСПІЛЬСТВА ТА ГЕНЕЗА
ДЕРЖАВИ І ПРАВА**

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

1. Предмет і завдання історії держави і права зарубіжних країн.
  2. Методи та принципи навчальної дисципліни.
  3. Міждисциплінарні зв'язки курсу.
  4. Періодизація історії держави і права зарубіжних країн.
  5. Розвиток первісного суспільства. Генеза ранньої державності та права
-

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА:

---

1. Батыр К.И. История государства и права зарубежных стран. - М., 1996.
2. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. - К.: Центр навчальної літератури, 2006.
3. История государства и права зарубежных стран. Часть 1. / Под ред. Крашенинниковой Н.А., Жидкова О.А. – М., 1996.
4. История государства и права зарубежных стран. Часть 2. / Под ред. Крашенинниковой Н.А., Жидкова О.А. – М., 2000.
5. Історія держави і права зарубіжних країн (Середні віки та ранній новий час): Навч. посібн. / За ред. проф. Б.Й. Тищика. – Львів: Світ, 2006. – 696 с.
6. Крестовська Н.М., Цвіркун О.Ф. Історія держави і права зарубіжних країн: хрестоматія-практикум. – Х. : Одіссей, 2010. – 488 с.
7. Макарчук В.С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. Вид. 4-те, доп.- К.: Атіка, 2004.- 616 с.
8. Юридична енциклопедія: В 6 т. / редкол.: Ю. С. Шемшученко (відп. ред.) та ін. – К.: Укр. енцикл., 1998-2004.

---

1. Предмет і завдання історії держави і права зарубіжних країн.

Предметом історії держави і права зарубіжних країн є вивчення загальних закономірностей і специфічних рис виникнення, розвитку та функціонування держави і права окремих зарубіжних країн, які розглядаються у хронологічній послідовності й за конкретних історичних обставин.

Об'єктом історії держави і права зарубіжних країн виступають усі державно-правові інститути, що існували упродовж історії людської цивілізації.

Завдання навчального курсу історії держави і права зарубіжних країн :

- загальна підготовка курсантів до розуміння державно-правових явищ, вироблення у першокурсників здатності до аналізу, особливого юридичного мислення, необхідного для засвоєння та застосування правових норм;
- створення належного підґрунтя для кращого опанування таких юридичних дисциплін, як теорія держави і права, історія політичних і правових вчень, державне право зарубіжних країн тощо;
- сприяння формуванню наукового підходу до характеристики процесів, що відбуваються наразі в окремих країнах і в усьому світі;
- розвиток уміння об'єктивно, коректно і гуманно оцінювати поведінку людей, які (навмисне чи випадково) стали об'єктами або суб'єктами державно-правової дійсності.

---

2. МЕТОДИ ТА ПРИНЦИПИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методи історії держави і права зарубіжних країн – це сукупність прийомів за допомогою яких забезпечується дослідження процесів виникнення та еволюції державно-правових інститутів.

Історією держави і права зарубіжних країн застосовуються:

- загальнонаукові методи (аналіз, синтез, індукція, дедукція тощо);
- спеціальнонаукові (формально-юридичний, порівняльно-історичний, конкретно-історичний, структурно-аналітичний, культурологічний та ін.).

Принципи курсу історії держави і права зарубіжних країн – це ідеї, що лежать в основі науково-пізнавальної діяльності, спрямованої на вивчення процесів виникнення та еволюції державно-правових явищ.

Базовими для історії держави і права зарубіжних країн є наступні принципи:

- історизм,
- об'єктивність,
- науковість,
- плюралізм,
- системність,
- комплексність.

---

3. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ КУРСУ

ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТІСНО ПОВ'ЯЗАНА

З:

- ТЕОРІЄЮ ДЕРЖАВИ І ПРАВА;
- ІСТОРІЄЮ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ;
- ІСТОРІЄЮ ВЧЕНЬ ПРО ДЕРЖАВУ І ПРАВО;
- КОНСТИТУЦІЙНИМ (ДЕРЖАВНИМ) ПРАВОМ, АДМІНІСТРАТИВНИМ ПРАВОМ, КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОМ, ЦИВІЛЬНИМ ПРАВОМ ТА ІНШИМИ ГАЛУЗЕВИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ;
- ІСТОРИЧНИМИ НАУКАМИ.

---

4. Періодизація історії держави і права зарубіжних країн.

---

5. Розвиток первісного суспільства. Генеза ранньої державності та права

Первісне стадо - це перша форма соціальної організації людини, ранній людський колектив, що нараховував від 20 до 40 осіб, у якому домінувала біологічна функція (людина трималася в колективі не через усвідомлення своєї соціальної сутності, а через успадкований від своїх предків інстинкт стадності як запоруки самозбереження).

Рід – це нова форма соціальної організації людини, що приходить на зміну первісному стаду і являє собою господарський колектив, який складається з кровних родичів із спільним виробництвом, спільною власністю на засоби виробництва і продукти споживання, характеризується екзогамністю, одностороннім визначенням спорідненості (по материнській або батьківській лінії), спільністю території, єдністю імені і культу, демократичними порядками в громадському житті.

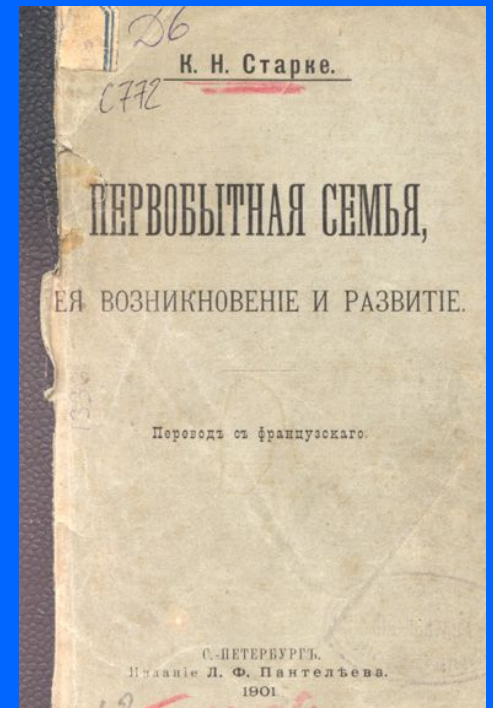
Табу - заборона

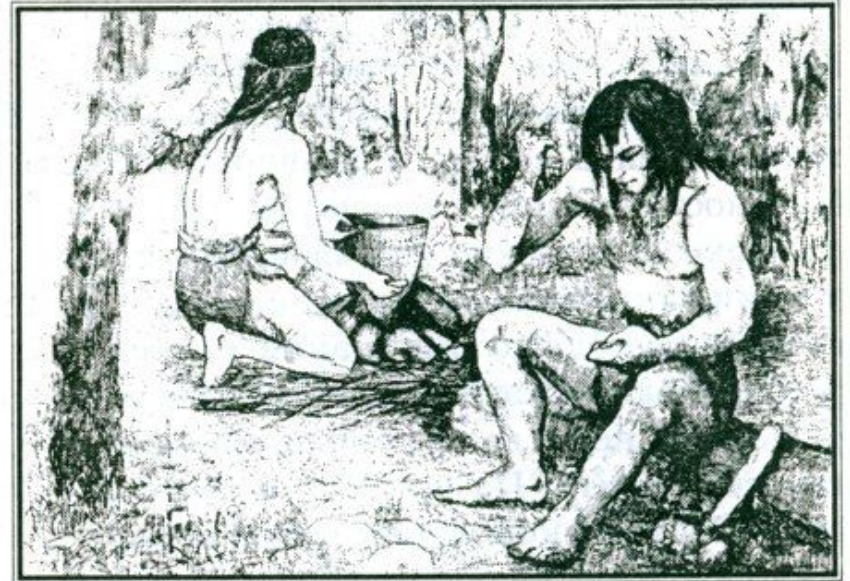

Суспільство періоду родового ладу мало три основних соціальних підрозділи:

- 1) сім'я,
- 2) община (громада),
- 3) плем'я.

**Неолітична революція
(VIII – III тис. до н. е.) -
перехід від
привласнюючої
еконіміки до
відтворюючої.**

Потестарна
(додержавна)
влада вождів

**Общинно-родові норми
(мононорми) мали
синкретичний характер
(синкретичність - змішування,
нерозчленованість).**

**Вони містили в собі одночасно
релігійні, моральні та інші
соціальні приписи.**

